

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

Interkultúrna kompetencia v kontexte vysokoškolského vzdelávania. Ekonomia, manažment a cestovný ruch.

Autorka: PhDr. Anna Zelenková, PhD.

Oponentka: doc. PhDr. Viktória Dolinská, PhD.

Habilitačné konanie: Pedagogická fakulta UMB v Banskej Bystrici

Súčasná Európa je multikultúrna a multilingválna, čo vyžaduje rešpektovanie kultúrnej odlišnosti a rôznorodosti, rešpektovanie ľudských práv a z toho vyplývajúcu potrebu osvojiť si interkultúrne zručnosti. Učiteľ ktoréhokoľvek odboru a zamerania sa stáva kultúrnym sprostredkovateľom, čo nie je jednoduchá úloha. V súčasnej dobe rastie význam interdisciplinarity aj napriek tomu, že primárne reflektovala v psycholingvistike. Existuje teda veľa nepreskúmaných aspektov, ktoré je nevyhnutné zohľadniť v podmienkach inštitucionálneho vzdelávania. Práve v tomto kontexte je habilitačná práca Anny Zelenkovej vydaná ako vedecká monografia (celkový rozsah strán je 178) cenným príspevkom pre edukačný proces s dôrazom na nadobúdanie interkultúrnej kompetencie v kontexte vysokoškolského vzdelávania. Aplikácie stvára túto problematiku v prostredí ekonomie, manažmentu a cestovného ruchu, nakoľko pôsobí ako pedagóg cudzích jazykov práve v tejto oblasti.

Autorka habilitačnej práce skúma také determinanty, ktoré bezprostredne ovplyvňujú nadobúdanie cudzojazyčnej rečovej kompetencie. Obsah pojmu kompetencia je rozoberaný v rôznych kontextoch, čím nadobúda modifikovaný obsah. Publikácia sa zaoberá nielen vysvetľovaním obsahu tohto pojmu, ale ponúka nový pohľad na problematiku interkulturality v stále sa rozširujúcom multikultúrnom svete.

Práca je rozdelená do piatich kapitol s dôrazom na interdisciplinárny pohľad na proces osvojovania si interkultúrnej kompetencie v ekonomických vedných disciplínach.

V **prvej** kapitole definuje kľúčové kompetencie s dôrazom na interkultúrnu kompetenciu v kontexte vysokoškolskej edukácie. Kapitulu uzatvára poukázaním na dôležitosť a potrebu interkultúrneho vzdelávania v praxi multikultúrnej spoločnosti.

V **druhej** kapitole autorka analyzuje a interpretuje záväzné a nezáväzné dokumenty Európskej únie a Slovenskej republiky, ktoré sa dotýkajú internacionalizácie vzdelávania a jej predmetu záujmu. Podnetným je skúmanie interkultúrnej kompetencie z pohľadu vysokoškolskej pedagogiky cez prizmu viacerých národných a medzinárodných dokumentov. V kontexte dôležitosti týchto dokumentov a s ohľadom na slovenskú edukačnú prax navrhujem autorke zvážiť do budúcnosti ich komplexnejšie rozpracovanie a vydanie ako samostatnú publikáciu pre potreby učiteľov viacerých odborov na rôznych typoch vysokých škôl.

Obsahom **tretej a štvrtej kapitoly** je rozvíjanie interkultúrnej kompetencie v ekonomických študijných programoch, osobitne je však vyčlenené rozvíjanie interkultúrnej kompetencie v profile pracovníka cestovného ruchu. Snaha zacieliť pozornosť v osobitnej kapitole na štúdium a prax cestovného ruchu však poskytuje priestor na diskusiu. Aj pre oblasť cestovného ruchu pri komunikácii s odlišnými kultúrami platia tie isté pravidlá ako pre medzikultúrne kontakty vo svete podnikania. Z tohto dôvodu nie je vhodné nazeranie na problematiku diverzity v ekonomickom edukačnom prostredí oddelene. Bolo by ideálne pripravovať absolventov ekonomických študijných programov interkultúrne zhodne. Odporúčala by som prepojiť tieto dve kapitoly tak, aby tvorili jeden celok.

Piatu kapitolu považujem za veľmi prínosnú pre pedagogickú prax. Autorka predstavuje viaceré vyučovacie metódy zamerané na rozvíjanie interkultúrnej kompetencie. Po aplikácii jednotlivých metód vo výučbe následne samotní študenti reflektovali na použité metódy formou interview a dotazníka. Cenné je to, že sa autorka opiera o svoje vlastné výskumné zistenia. I keď z hľadiska možnosti využitia metód by sme ich mohli analyzovať oveľa viac takých, ktoré sú vhodné na rozvíjanie interkultúrnej kompetencie, rešpektujeme vysvetlenie autorky, že prezentuje vybrané vyučovacie metódy použité v štúdiu ekonomických vedných disciplín. Autorka realizovala viac rokov longitudálny výskum (2009-2013), akčný výskum priamo na vyučovaní a kvalitatívny výskum cez produkty činnosti študentov, čo považujem za pozitívum a hodnotný príspevok do teórie a praxe výučby cudzích jazykov. Podkladom habilitačnej práce je rozsiahly experimentálny materiál, čo dokazuje vedecké schopnosti habilitantky. Teoretické pozadie, ako aj diskutované dosiahnuté výsledky a závery svedčia

o jej rozvinutých pedagogických schopnostiach vyvodit' zo zvolenej témy logické závery. Vysoko treba hodnotit' ten fakt, že všetky aktivity uvádzané v práci sú preverené edukačnou praxou.

Práca je napísaná kultivovaných jazykom, v súlade s normou, štylisticky správna s použitím správnej odbornej terminológie. Autorka zároveň predložila bohatú vedeckú a publikačnú činnosť v skúmanej oblasti, spracovala široký okruh relevantnej domácej a zahraničnej vedeckej literatúry, korektne pracuje s odbornou literatúrou a citáciami.

Otázky na diskusiu:

1. Na str. 124 uvádzate, že na sprostredkovanie témy kultúrneho šoku a jeho prekonávania by ste použili metódu prednášky. Pokúste sa predstaviť aj iné, viac aktivizujúce metódy na priblíženie problematiky kultúrneho šoku (resp. akulturačného stresu).
2. V súčasnej atmosfére zameranej najmä v európskom prostredí proti multikulturalizmu sa stáva fundamentálnym problémom pre pedagógov priblížiť vysokoškolským študentom spolužitie jedincov, skupín a komúní charakteristických inakosťou. Proces premeny na multikultúrnou osobnosť sa začína filozofickými úvahami a reflektovaním vlastnej hodnoty. Ako by ste ako vysokoškolský učiteľ napomáhali študentom formovať si kultúrne silné stránky ich osobnosti smerom k rozvíjaniu pozitívnych medzikultúrnych vzťahov?

Celkovo hodnotím habilitačnú prácu kladne, považujem ju za podnetnú a po jej úspešnej obhajobe navrhujem PhDr. Anne Zelenkovej, PhD. udeliť vedecko – pedagogický titul docent v odbore 1.1.4. Pedagogika.

doc. PhDr. Viktória Dolinská, PhD.